

Udvalgsrapport

*- Tilbud om forløb med frivilligt arbejde
til alle, der tager en ungdomsuddannelse*

KOLOFON

Udgivet af:

Indenrigs- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

www.ism.dk

december 2009

ISBN-nr: 978-87-7546-074-8 (elektronisk version)

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	4
2. Initiativets formål	6
3. Et signalement af unges frivillige arbejde i Danmark	7
4. Begrebsafklaring.....	9
5. Etablering af landssekretariat og regional organisering	10
6. De frivillige foreningers rolle.....	15
7. Uddannelsesinstitutionernes rolle.....	18
8. Økonomi	21
9. Kommunikationsstrategi.....	22
10. Deltagerbevis	24
11. Forsikring	25
12. Evaluering.....	26
Appendiks I: Internationale erfaringer – Canada som case	28

1. Indledning

Regeringen ønsker, at flere unge får kendskab til og indblik i frivilligt arbejde. Derfor skal alle, der tager en ungdomsuddannelse fra skoleåret 2008/2009¹, som et led i Kvalitetsreformen, have tilbud om et forløb med frivilligt arbejde. Forløbet skal være på minimum 20 timer, finde sted i løbet af uddannelsen og ligge uden for skoletiden. Dette fremgår ligeledes af regeringsgrundlaget ”Mulighedernes samfund”. Initiativet skal fremme en frivillighedskultur, hvor det bliver naturligt, at man ud over sin uddannelse og job involverer sig aktivt i det danske samfund.

Med initiativet etableres en ny og landsdækkende struktur, hvor alle unge på ungdomsuddannelserne får et tilbud om frivilligt arbejde. Initiativet udgør dermed en unik mulighed for at skabe kontakt mellem målgruppen af unge og de frivillige foreninger via ungdomsuddannelserne. Initiativet skaber således rammerne for, at de frivillige foreninger får adgang til den ressource og det potentiale, der ligger i målgruppen af unge på ungdomsuddannelserne.

Den konkrete udformning af initiativet fastlægges af et udvalg bestående af repræsentanter for ungdomsuddannelserne, de frivillige foreninger, Indenrigs- og Socialministeriet, Undervisningsministeriet og Kulturministeriet. Udvalget har til opgave at udarbejde en model for organiseringen og koordineringen af tilbuddet.

¹ Initiativet er udskudt til skoleåret 2009/2010.

Udvalgets sammensætning:

- Indenrigs- og Socialministeriet (formand),
Jesper Brask Fischer, Anna Jin Rolfgaard
- Undervisningsministeriet,
Tina Høpfner Christensen, Steen Lassen, Hjørdis Dalsgaard
- Kulturministeriet, *Rosa Cedermark*
- Frivilligrådet, *Mia Sørup*
- Frivilligcentre og Selvhjælp Danmark (FriSe), *Sussi Maack*
- Danmarks Idræts-Forbund (DIF), *Dorthe Heide*
- Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI),
Lars Mandrup
- Dansk Ungdomsfællesråd (DUF),
Repræsenteret v. Claes Kjældgaard, Ungdommens Røde Kors
- Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS), *Christine Sestoft*
- Danske Erhvervsskoler og Danske Landbrugsskoler (fælles),
Repræsenteret v. Jens Juul, Danske Erhvervsskoler
- Rektorforeningen, *Birgitte Randrup*
- SOSU-lederforeningen, *Annemette Matthiessen*
- Erhvervsskolernes Elevorganisation, *Chris Bastrup*
- Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, *Kristian Bruun*

Resume af udvalgets anbefalinger til organisering af initiativet

Udvalget anbefaler en organisering, der består af et landssekretariat samt udpegningen af fem regionale centre. Formålet den anbefalede model er, at skabe gode rammer for den koordineringsindsats der ligger i samarbejdet mellem institutionerne og de frivillige foreninger om at kunne tilbyde de unge på ungdomsuddannelserne et forløb med frivilligt arbejde. Modellen tager højde for og understøtter de ressourcer og muligheder, parterne har til rådighed for at indgå i initiativet ved at etablere et centralt og decentrale bindeled mellem uddannelsesinstitutionerne og de frivillige foreninger. Landssekretariatet skal varetage den overordnede koordinering og kommunikation af initiativet, og de regionale centre skal bistå og understøtte de frivillige foreninger og uddannelsesinstitutionerne på lokalt niveau. Institutionernes rolle heri er at formidle de aktuelle frivillige forløb til eleverne på ungdomsuddannelserne, og de frivillige foreningers rolle er at tilbyde konkrete forløb, de unge kan følge.

En organisering af initiativet med både en central og en regional/lokal koordinering giver dels mulighed for at sikre en ensartet landsdækkende implementering af initiativet og dels at indtænke og inddrage den lokale infrastruktur og det lokale engagement i implementeringen og udmøntningen af initiativet. Derudover giver organiseringen mulighed for at udnytte den ressource, der ligger i nationalt at foretage undersøgelser og erfaringsopsamlinger af de unges adfærd og ønsker i forhold til forløbe-

ne med frivilligt arbejde. Denne viden giver de frivillige foreninger mulighed for, i samarbejde med landsekretariatet, at målrette forløbene, kampagner mv. til brug for initiering og udvikling af initiativet. Denne udvalgsrapport indeholder udvalgets samlede anbefalinger og principper for initiativets udmøntning.

2. Initiativets formål

Initiativets overordnede formål er, at de unges kendskab til frivilligt arbejde fremmes, og at flere unge engagerer sig i frivilligt arbejde. Samtidig forventes initiativet at medføre, at andre unge end dem, der traditionelt yder en frivillig indsats, får kendskab til sektoren. Kendskabet til den frivillige sektor skal først og fremmest gavne de unge selv i deres videre uddannelses- og karriereforløb og som medborgere i det danske samfund.

Udvalget vurderer, at de unges kendskab til den frivillige sektor øger de unges ressourcer på flere måder. Kontakten med den frivillige sektor giver de unge mulighed for at få personlige erfaringer og viden om samfundet, som kan danne grundlag for udviklingen af et socialt engagement. Endvidere giver det frivillige arbejde de unge et utal af læringsmuligheder uden for det etablerede uddannelsessystem. Det frivillige forløb giver blandt andet mulighed for, at de unge kan afprøve personlige og faglige kompetencer i nye sammenhænge. Det kan både være teoretisk viden, der bliver afprøvet i praksis, og personlige interesser, der omsættes til ledererfaring, politisk arbejde og organisatorisk viden. Disse erfaringer kan kvalificere de unges CV og indvirke positivt på deres videre uddannelses- og karriereforløb. Endelig kan de unge få adgang til nye sociale netværk på tværs af samfundslag ved at involvere sig i frivilligt arbejde.

På baggrund af ovenstående opstiller udvalget tre målsætninger for initiativet:

1. At de unge kender til og benytter sig af tilbuddet om et forløb med frivilligt arbejde.
2. At de unge tilkendegiver, at forløbene har øget deres kendskab til det frivillige arbejde, og at de unge har erhvervet sig personlige og/eller faglige kompetencer².
3. At de frivillige foreninger på længere sigt får øget rekrutteringen og kontakten til målgruppen af unge samt oplever en stigning i antallet af unge, der udfører frivilligt arbejde.

² Dette forudsætter, at det frivillige arbejde har givet mulighed for kompetencegivende arbejde – eksempelvis organisatorisk indsigt, projektledelse og konkret udførelse af faglige opgaver.

3. Et signalement af unges frivillige arbejde i Danmark

Frivilligt arbejde – en gevinst for de unge og for det danske samfund

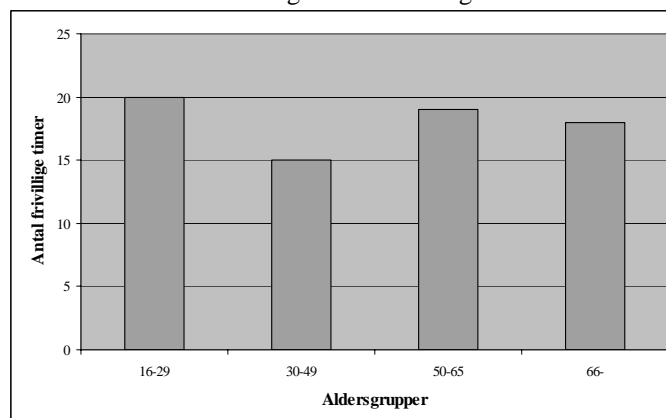
Det frivillige arbejde spiller en vigtig rolle i samfundet på flere måder. For det første har den frivillige sektor en demokratisk funktion, dels gennem borgernes involvering i forenings- og bestyrelsesarbejde, og dels gennem den interessevaretagelse og den talerørsfunktion, som mange af de frivillige foreninger varetager for udvalgte sager eller grupper i samfundet. For det andet bidrager det frivillige engagement og de mange frivillige tilbud til at skabe et aktivt velfungerende (lokal)samfund, som binder borgerne sammen i et fællesskab på tværs af sociale grupper. Endelig medvirker de frivillige foreninger til et aktivt sports- og kulturliv.

Samtidig har det frivillige engagement også en værdi for de unge frivillige selv. Det kan være i form af erhvervelse af nye sociale og faglige kompetencer, eller ved at de frivillige unge får mulighed for at bruge deres kompetencer i nye sammenhænge. Det kan også være i form af en personlig gevinst og tilfredsstillelse ved at gøre en forskel for andre end én selv. Der er derfor mange gode grunde til at fremme unges deltagelse og engagement i frivilligt arbejde.

Unge er motiverede for at lave frivilligt arbejde

John Hopkins frivillighedsundersøgelse af den frivillige sektor i Danmark³ viser, at ca. en tredjedel af den danske befolkning udfører frivilligt arbejde. Blandt de unge mellem 16-25 år er tallet 29 pct. Endvidere viser undersøgelsen, at en stor del af befolkningen ville deltage i frivilligt arbejde, hvis de blev opfordret til det - og det gælder især for unge. Ser man på det månedlige antal timer, som de frivillige i Danmark anvender på deres frivillige arbejde, ligger de unge i top med gennemsnitligt 20 timer, jf. tabel 3.1. Det tyder på et stort frivilligt engagement blandt de unge, som de samtidig har tid til at udleve.

Tabel 3.1 Frivilliges tid på frivilligt arbejde.
Gennemsnitligt antal månedlige timer

Anm: Baseret på tal fra Boje, Fridberg og Ibsen (2006): *Den frivillige sektor i Danmark*.

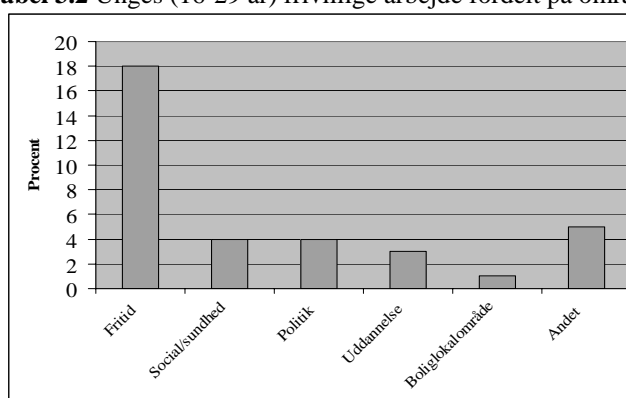
³ Boje, Fridberg & Ibsen (2006): *Den frivillige sektor i Danmark*.

Potentialet for, at flere unge engagerer sig i frivilligt arbejde er stort. En fjerdedel af målgruppen af unge vurderer, at det som afholder dem fra at udføre frivilligt arbejde er, at de aldrig er blevet opfordret hertil. Halvdelen af de unge, der ikke udfører frivilligt arbejde på grund af manglende tid, tilkendegiver, at de ville lave frivilligt arbejde, hvis de blev tilskyndet hertil⁴. De unge er således i stort omfang indstillet på at yde en ulønnet frivillig indsats.

Unge forener fritidsinteresser og frivilligt arbejde

Målgruppen af unge er særligt engageret i fritidsområdet. Således er 18 pct. af de unge mellem 16-25 år engagerede i frivilligt arbejde inden for fritidsområdet jf. tabel 3.2⁵. Samtidig finder de unge det mest attraktivt at udføre frivilligt arbejde, der har en praktisk karakter som f.eks. instruktør- og træneropgaver. De øvrige områder som social- og sundhedsområdet, politik og uddannelse har nogenlunde samme grad af tilslutning fra de unge, mens boligområdet er det område, hvor de unge anvender færrest frivillige timer, hvilket fremgår af tabel 3.1.

Tabel 3.2 Unges (16-29 år) frivillige arbejde fordelt på områder

Anm: Baseret på tal fra Boje, Fridberg og Ibsen (2006): *Den frivillige sektor i Danmark*.

Størstedelen af de unges frivillige indsats er således tilknyttet fritidsområdet – herunder især sport. Det vidner om, at de unges frivillige engagement i høj grad er betinget af deres fritidsinteresser. Desuden udspringer de unges frivillige engagement i stort omfang af et ønske om at indgå i et socialt fællesskab.

Dansk Ungdoms Fællesråds (DUF) medlemsundersøgelse fra 2007 viser, at næsten hver anden ung mener, at der mangler tidsbegrænsede frivillige projekter, og at opgaverne ofte tager for lang tid. Det tyder på, at der er et behov for, at det frivillige foreningsarbejde bliver mere fleksibelt og varieret.

⁴ Fridberg, Torben: "Frivilligt arbejde og de unge" i antologien: "Det frivillige Danmark, red. Ibsen, Boje & Fridberg(2008).

⁵ De følgende tal om frivilligt arbejde er, hvis ikke andet er beskrevet, hentet fra Boje, Fridberg & Ibsen (2006): *Den frivillige sektor i Danmark*.

Den eksisterende viden peger således på, at de unge er meget motiverede for at lave frivilligt arbejde, at de oplever et stort udbytte ved at være frivillige, og at flere unge gerne ville arbejde frivilligt, hvis de blev opfordret hertil. Med regeringsinitiativet får alle unge på ungdomsuddannelserne fremover et tilbud om at følge et forløb i frivilligt arbejde.

4. Begrebsafklaring

Udvalget anbefaler at anvende definitionen i vejledningen til Servicelovens § 18, der regulerer kommunernes samspil med frivillige sociale organisationer, til at afgrænse begrebet 'frivilligt arbejde'. Ifølge vejledningen defineres frivilligt arbejde således:

- ✓ Indsatsen udføres uden fysisk, retlig eller økonomisk tvang
- ✓ Indsatsen er ikke lønnet (undtaget er dog godtgørelse for enkelte omkostninger)
- ✓ Indsatsen udføres over for andre end familie og slægt
- ✓ Indsatsen skal være til gavn for andre end én selv og ens familie
- ✓ Indsatsen er af formel karakter. Det vil sige, at aktiviteten skal foregå inden for rammerne af en organisation, forening eller anden form for organisering efter aftale og betyder samtidig, at spontane handlinger ikke kan karakteriseres som frivilligt arbejde.

Det frivillige arbejde kan udføres for en forening eller organisation, såfremt det lever op til ovenstående kriterier. Det er dog et krav, at der kan identificeres en ansvarlig i projektet, som ikke er den unge selv. En frivillig forening og organisation er kendetegnet ved følgende kriterier:

- ✓ Den er frivilligt grundlagt dvs., at den ikke må være fastlagt i lovgivningen, og at organisationen skal kunne beslutte at nedlægge sig selv
- ✓ Det primære formål er ikke at skabe overskud. Organisationen eller foreningen skal med andre ord være *non-profit*, og et eventuelt overskud skal investeres i opfyldelse af organisationen/foreningens mål
- ✓ Den frivillige indsats er en betydningsfuld del af organisationens grundlag. Mindstekravet er, at bestyrelsen yder en ulønnet, frivillig indsats
- ✓ Erhvervelse af medlemskab er frivilligt.

Initiativet omfatter ikke forløb ved private virksomheder eller offentlige institutioner. Undtaget er dog frivilligt arbejde i forbindelse med bestyrelsesarbejde i selvejende institutioner og socialøkonomiske virksomheder, der lever op til ovennævnte kendetegn. Derudover er det et krav, at foreningen har et lovligt formål, og at aktiviteten er lovlig.

Organisationsformer

I udvalgsrapporten henvises til følgende organisationsformer:

Paraplyorganisationer

En paraplyorganisation er en organisation, som er en overbygning, hvor medlemmerne er andre organisationer, som har fælles interesser eller arbejder inden for samme tema og/eller samfundssektor.

Paraplyorganisationen arbejder på vegne af medlemsorganisationerne, ofte overfor politikere og myndigheder.

Paraplyorganisationen forpligter som regel ikke medlemsorganisationerne, som træffer beslutninger på selvstændigt grundlag.

Landsorganisation

Landsorganisationer er organisationer/foreninger, som er organiseret med et hovedkontor og flere lokalforeninger. Hovedkontoret forpligter som regel ikke de lokale foreninger, som træffer beslutninger på selvstændigt grundlag, men de har samme idégrundlag og vedtægter.

Lokale foreninger/organisationer

De lokale foreninger dækker som oftest små områder, det kan være hele eller dele af byer, hele eller dele af kommuner mv. De lokale foreninger er som ofte autonome med egen bestyrelse og aktiviteter, men foreningerne kan samtidig være tilknyttet en landsorganisation.

5. Etablering af landssekretariat og regional organisering

Da tilbuddet om forløb i frivilligt arbejde på ungdomsuddannelserne er et nyt og landsdækkende initiativ, forudsætter det samarbejde og koordination mellem uddannelsessektoren og den frivillige sektor samt vejledning og støtte til de involverede parter om initiativet. Udvalget vurderer, at initiativets gennemførelse afhænger af følgende:

- At uddannelsesinstitutionerne formidler tilbuddet til de studerende.
- At der skabes gode rammer for, at de frivillige foreninger kan tilbyde de unge et forløb på min. 20 timer.
- At tilbuddet er landsdækkende.

Det vurderes, at der dels kan være en geografisk forskel på, hvor der findes frivillige foreninger, der på nuværende tidspunkt har aktiviteter, der er rettet mod målgruppen af unge og dels, at der kan være forskel på de frivillige foreningers ressourcer og forudsætninger for at kunne tilbyde de unge et forløb i frivilligt arbejde. For at sikre de optimale vilkår for initiativets gennemførelse over hele landet, og for at give uddannelsesinstitutionerne og de frivillige foreninger den nødvendige støtte i forhold til at kunne håndtere initiativet, anbefaler udvalget, at der etableres et landssekretariat samt et antal regionale centre. Landssekretariatet skal fungere som et centralt samlingspunkt, der kan varetage den overordnede koordinering af initiativets gennemførelse i samarbejde med uddan-

nelsesinstitutionerne og de frivillige paraply- og landsorganisationer, mens de regionale centre primært skal understøtte de frivillige foreninger på lokalt plan. Denne kombinerede model med ét centralt sekretariat og flere regionale centre sikrer en helhedsorienteret koordinering af initiativet samt en stærk lokal forankring i den frivillige sektor.

Etablering af et landssekretariat

Udvalget foreslår, at landssekretariatet forankres institutionelt hos Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) i Odense⁶. Fordelene ved at placere landssekretariatet hos CFSA er flere. For det første, at landssekretariatet kan udnytte CFSA's organisatoriske ramme – særligt i forhold til økonomi- og personaleadministration. For det andet kan landssekretariatet trække på eksisterende viden og netværk om frivilligt arbejde i CFSA.

⁶ Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) er en selvejende institution under Indenrigs- og Socialministeriet. Centeret er landsdækkende og er beliggende i Odense. Centerets formål er at fremme og støtte frivilligt socialt arbejde i Danmark. CFSA skal arbejde for en selvstændig og mangfoldig frivillig sektor, som bidrager til udviklingen af velfærdssamfundet i samspil med andre sektorer herunder civilsamfundet, offentlige myndigheder og private virksomheder. CFSA arbejder for dette formål ved at hjælpe frivillige og frivillige organisationer med at udvikle organisatoriske miljøer, der fremmer udvikling og læring, som kan tiltrække nye generationer af frivillige.

Landssekretariatets opgaver

Landssekretariatet skal, med baggrund i denne udvalgsrapport, organisere og koordinere et ensartet og sammenhængende initiativ om tilbud om et forløb i frivilligt arbejde til alle, der tager en ungdomsuddannelse. Mere specifikt skal landssekretariatet stå for:

- Koordinering af initiativet.
- Samarbejde med de regionale centre.
- Etablering og drift af en elektronisk jobdatabase over frivillige foreninger, der tilbyder et forløb i frivilligt arbejde.
- Udarbejdelse af en kommunikationsstrategi, som indeholder følgende:
 - Lancering af initiativet via en kommunikationskampagne
 - Etablering af frivilligkorps af unge frivillige, der kan promovere initiativet overfor de unge på uddannelsesinstitutionerne. Dette skal ske i samarbejde med de regionale centre og landsorganisationer
 - Etablering og drift af en hjemmeside
- Udarbejdelse af et standardiseret deltagerbevis, der dækker alle ungdomsuddannelserne, og er anerkendt af de involverede ministerier i initiativet. Deltagerbeviset kan vedlægges den studerendes eksamensbevis.
- Bidrage til evalueringen af initiativet.
- Varetagelse af kontakten til paraplyorganisationerne, landsorganisationerne og uddannelsesinstitutionerne i forhold til spørgsmål, der omhandler den overordnede centrale organisering af initiativet.
- Indsamle og eventuelt producere ny viden om unge og frivilligt arbejde.

Landssekretariatets skal i udførelsen af ovenstående opgaver tage udgangspunkt i og tænke den eksisterende infrastruktur på det frivillige område ind i udmøntningen af initiativet. Her refereres til de frivillige foreninger, deres kommunikationskanaler og deres særlige viden om frivilligt arbejde og målgruppen af unge.

Landssekretariatets kontaktflader

Landssekretariatets koordinering og implementering af initiativet skal overordnet baseres på tre kontaktflader: 1) kontakt til paraplyorganisationer og landsorganisationer 2) kontakt til uddannelsesinstitutionerne 3) kontakt til de regionale centre.

I forhold til uddannelsesinstitutionerne skal landssekretariatet have kontakt til de kontaktpersoner fra uddannelsesinstitutionerne, som er tilknyttet initiativet, vejlede og rådgive uddannelsesinstitutionerne om initiativet og eventuelt fungere som sparringspartner, såfremt uddannelsesinstitutionerne ønsker at udvikle initiativet ud over de i rapporten beskrevne minimumskrav.

Landssekretariatets rolle i forhold til paraplyorganisationerne, landsorganisationerne og de regionale centre er at have kontakt til og understøtte deres deltagelse i initiativet. Det kan være i form af rådgivning og vejledning om, hvordan initiativet kan implementeres i en større organisation eller kommunikeret ud i organisationen. Landssekretariatet skal derudover stille kommunikationsmateriale, erfaringer og viden om initiativet til rådighed for omverdenen. Konkretiseringen af samarbejdet mellem landssekretariatet og de forskellige aktører beskrives i en handlingsplan, der igangsættes af en følgegruppe, nedsat af udvalget og med udgangspunkt i denne udvalgsrapport.

Derudover skal landssekretariatet samarbejde med andre relevante aktører som f.eks. kommunerne, forskningsinstitutioner mv.

Formelle rammebetingelser for landssekretariatet

Landssekretariatet forankres organisatorisk som et selvstændigt projekt under Center for Frivilligt Socialt Arbejde - CFSA. Projektet vil derved være underlagt de samme formelle rammebetingelser, som er gældende for CFSA – herunder vedtægter, bestyrelse, revisionsinstruks, regnskabsinstruks med videre. Derudover betyder forankringen, at projektlederen og projektmedarbejderne ansættes hos CFSA. Projektlederen refererer således til centerlederen af CFSA.

CFSA's centerleder ansætter i samarbejde med følgegruppen en projektleder, der forestår implementeringsarbejdet. Centerlederen og projektlederen ansætter i samarbejde projektets øvrige medarbejdere.

CFSA's bestyrelse har det overordnede driftsmæssige ansvar for centeret som helhed og dermed også for landssekretariatet. På det administrative område er initiativet underlagt de formelle regelsæt, som CFSA er underlagt, jf. CFSA's administrationsinstruks. Det gælder f.eks. statens overenskomster og regler for personaleadministration. For så vidt angår løn- og personaleforhold, er medarbejdere ansat på projektet ligeledes omfattet af CFSA's løn- og personalepolitik. CFSA forestår den løbende bevillings- og regnskabsadministration af den del af projektbevillingen, der afsættes til en central organisering. Projektregnskabet føres i overensstemmelse med retningslinjer fastsat af Indenrigs- og Socialministeriet samt CFSA's regnskabsinstruks. Regnskabet revideres efter den af Indenrigs- og Socialministeriet udarbejdede revisionsinstruks for CFSA.

Etablering af en regional organisering

Det er en vigtig forudsætning for initiativets gennemførelse, at de frivillige foreninger inddrages i initiativet og føler ejerskab hertil, og at initiativet forankres lokalt hos de frivillige foreninger. På baggrund heraf anbefaler udvalget, at der udover landssekretariatet, udpeges et antal regionale centre, der skal understøtte og styrke det lokale engagement og ejerskab samt fungere som bindeled mellem uddannelsesinstitutionerne og de frivillige foreninger lokalt.

Udvalget anbefaler, at der etableres et partnerskab med Landsorganisationen for frivilligcentre (FriSe)⁷. Der udpeges fem frivilligcentre, der fungerer som regionale centre for initiativet. Fordelen ved at udpege fem frivilligcentre som regionale knudepunkter er, at de regionale centre kan indgå i et tæt samarbejde med de 50 frivilligcentre over hele landet. Frivilligcentre er placeret med en jævn geografisk spredning i Danmark, idet der findes frivilligcentre i ca. hver anden kommune. Frivilligcentre udgør derfor en vigtig infrastruktur i den frivillige sektor. Samtidig er en stor del af de frivillige sociale foreninger medlemmer af et frivilligcenter i de kommuner, der har et frivilligcenter. Frivilligcentre fungerer således som en central indgang til den lokale frivillige sektor for borgere, der ønsker at yde en frivillig indsats.

De regionale centres opgaver

- Samarbejde med landssekretariatet om implementeringen af initiativet på lokalt niveau.
- Informere frivilligcentre og de lokale frivillige foreninger om initiativet samt støtte og vejlede de lokale frivillige foreninger om tilrettelæggelse og afholdelse af relevante frivilligforløb.
- Koordinering af større kampagner eller aktiviteter initieret af landssekretariatet i samarbejde med frivilligcentre og de lokale frivillige foreninger.
- Bistå landssekretariatet med oprettelse af frivilligkorps ved at inddrage frivilligcentre og de lokale frivillige foreninger.
- Samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner i forbindelse med lokale rekrutteringsaktiviteter mv.
- Bidrage til evaluering af initiativet.

Formelle rammebetingelser for de regionale centre

FriSe har, som repræsentant for de regionale centre, det overordnede driftsmæssige ansvar for centrene som helhed. Indenrigs- og Socialministeriet forestår den løbende bevillings- og regnskabsadministration af den del af projektbevillingen, der afsættes til en regional organisering. Projektregnskabet føres i overensstemmelse med retningslinjer fastsat af Indenrigs- og Socialministeriet. Frivilligcentre indgår i et partnerskab med landssekretariatet. kompetencefordeling og samspillet mellem landssekretariatet og de regionale centre konkretiseres i en handleplan, der igangsættes af en følgegruppe nedsat på baggrund af denne udvalgsrapport.

⁷ Frivilligcentre og Selvhjælp Danmark (FriSe) er en landsorganisation for ca. 80 lokale frivilligcentre og selvhjælpsprojekter. Der er ca. 50 frivilligcentre. Frivilligcentre er lokale centre, der organiserer det lokale frivillige sociale arbejde. Frivilligcentre vejleder og rådgiver de lokale frivillige foreninger og fungerer som samlingspunkt for de lokale frivillige sociale foreninger. Frivilligcentrenes opgave er derudover, at lette borgernes adgang til det frivillige sociale arbejde samt at fungere som bindeled mellem de frivillige sociale foreninger og kommunen

Nedsættelse af følgegruppe

Udvalget overgår efter rapportens færdiggørelse til en følgegruppe med formandskab i Indenrigs- og Socialministeriet. Følgegruppen skal yde sparring og proceshjælp ved konkretiseringen af landssekretariatet, de regionale centre og uddannelsesinstitutionernes kompetencefordeling og samspil i en handleplan, der skal fastlægge den konkrete udmøntning af initiativet. Handleplanen tager udgangspunkt i denne udvalgsrapport. Derudover skal følgegruppen løbende følge initiativet, iværksætte en evaluering ca. to år efter initiativets implementering samt overveje muligheder for tilpasning af initiativet.

6. De frivillige foreningers rolle

De frivillige foreninger spiller en central rolle for initiativets gennemførelse, idet initiativet forudsætter, at de frivillige foreninger har mulighed for at tilbyde de unge et forløb i frivilligt arbejde på minimum 20 timer uden for deres skoletid. Udvalget understreger dog, at de frivillige foreningers deltagelse i initiativet er frivillig, hvorfor de frivillige foreninger ikke som udgangspunkt kan forpligtes til at tilbyde et forløb i frivilligt arbejde. Udvalgsrapporten indeholder derfor ikke en række minimumsforpligtelser rettet mod de frivillige foreninger, men alene forslag til hvordan de frivillige foreninger og organisationer kan håndtere og organisere tilbuddet om forløb med frivilligt arbejde til unge på ungdomsuddannelserne.

Det er i de frivillige foreninger, at det frivillige initiativ og engagement udfolder sig, hvorfor rekrutteringen af de unge bør have sin basis her. På den baggrund anbefaler udvalget, at de frivillige foreninger spiller en aktiv rolle i rekrutteringen af de unge og tilrettelægger forløb, der afspejler foreningens frivillige arbejde og appellerer til målgruppen af unge. Det er derfor afgørende, at initiativet forankres lokalt i samarbejde med de lokale frivillige foreninger.

Frivillige forløb

For at sikre, at de unges deltagelse i frivilligforløbene bliver vellykkede, anbefaler udvalget, at forløbene organiseres på følgende vis:

- Frivilligforløbenes indhold og form skal på forhånd beskrives skriftligt af de frivillige foreninger, som tilbyder frivilligforløb til de unge. Således sikres det, at de unge får en idé om, hvilket forløb de skal i gang med samtidig med, at den unges og den frivillige forenings forventninger til forløbet afstemmes.
- Projekterne og arbejdsopgaverne i frivilligforløbene skal være af en karakter, så de appellerer til de unge, er lærerige for de unge og passer ind i foreningens daglige arbejde og organisering.
- Foreningerne skal på forhånd sikre sig, at de har de fornødne ressourcer og kompetencer til at tilbyde de unge et frivilligt forløb, som er lærerigt for den unge.

Ovenstående anbefalinger indebærer ikke nødvendigvis, at de frivillige foreninger skal skræddersy et nyt tilbud til de unge, men derimod at de frivillige foreninger tager stilling til, hvordan de mest hensigtsmæssigt kan introducere de unge til foreningens arbejde, således de unge motive-res til at engagere sig i frivilligt arbejde på sigt.

Eksempler på frivilligforløb

1. Frivilligforløb over kortere periode

Et sammenhængende frivilligforløb på 20 timer, der afvikles over en kortere periode. Det kan f.eks. være et projektforsløb på 2 x 3 timer om ugen, der strækker sig over et par måneder. Fordelen er, at den unge kan følge projektet fra start til slut, samt at de unge kan melde sig til et projekt, der har deres specielle interesse.

2. Frivilligforløb på få dage

Et sammenhængende frivilligforløb på 20 timer, der strækker sig over få dage. Det kan f.eks. være en event, et arrangement eller en fælles aktivitet, der udføres på én eller flere dage. Det kunne f.eks. være i form af en kommunal "Frivilligdag", hvor alle kommunens unge udfører frivilligt arbejde den samme dag. Fordelen ved denne mulighed er, at de frivillige aktiviteter kan planlægges i lang tid i forvejen og derfor lettere målrettes de unge.

3. Frivilligforløb over længere periode

Et forløb på 20 timer, der afvikles i løbet af hele uddannelsesforløbet. Det kan f.eks. være en lektiecafé, hvor de unge møder op to til tre timer om måneden i en længere periode. Fordelen er, at de unge kan følge projektets udvikling over tid samt opbygge længerevarende sociale relationer til foreningen.

Anm.: Eksemplerne er ikke udtømmende, men blot inspirationsforslag.

Frivillige arbejdsopgaver

Det konkrete frivillige arbejde, som den unge skal udføre, kan både foregå på administrativt niveau, f.eks. i foreningens sekretariat, og på udførende niveau i direkte kontakt med brugerne. Arbejdsopgaverne kan eksempelvis være:

- **Projektleder på mindre tidsbegrænsede opgaver**
Mange idrætsforeninger afholder idrætslejre i skoleferierne, hvor børn deltager i en uges aktiviteter, primært inden for en bestemt idræt (f.eks. fodbold). I den forbindelse kan der oprettes frivilligforløb, hvor den unge er med i planlægningen og gennemførelsen af idrætslejren.
- **Udvikling og afprøvning af nye projekter og initiativer**
Mange organisationer og foreninger igangsætter nye projekter og initiativer. De unge frivillige kan i den forbindelse være med til at arrangere konkrete aktiviteter og events, koordinere afholdelse af kurser samt afsøge finansieringsmuligheder.
- **Deltagelse på lige fod med andre frivillige**
Det kan f.eks. være i en lektiecafé, som rådgiver for andre unge eller som fodboldtræner. Desuden vil der, når foreningerne arrangerer stævner, sommerfester o.l. være brug for frivillige hænder af forskellig art - lige fra at sidde ved dommerbord til at sætte telte op, være parkeringsvagt eller stå i "baren".
- **Deltagelse som "fø"**
Dette kan være særligt aktuelt i tilfælde af, at det frivillige arbejde kræver særlige kompetencer eller er særligt følsomt.

Udvalget anbefaler, at landssekretariatet udarbejder et idékatalog til de frivillige foreninger, der indeholder eksempler på aktiviteter og opgaver, som kan danne inspiration til frivilligforløb for målgruppen af unge.

7. Uddannelsesinstitutionernes rolle

Uddannelsesstederne er et centralt omdrejningspunkt i de unges liv og derfor et naturligt sted for rekrutteringen af målgruppen af unge. Tilbudet om forløb med frivilligt arbejde ligger uden for skoletid og indgår derfor ikke som en del af den almindelige undervisning. På den baggrund består uddannelsesinstitutionernes rolle primært i at informere de studerende om initiativet. Udvalget anbefaler følgende minimumsforpligtelser for ungdomsuddannelsesinstitutionerne:

1. Informerer alle elever om forløb med frivilligt arbejde.
2. Udpeger en kontaktperson og informerer landsekretariatet om denne.
3. Opretter link på institutionens hjemmeside til sekretariatets hjemmeside samt oplyser eleverne herom.
4. Opsætter plakater, uddeler foldere og eventuelt andet materiale om forløb med frivilligt arbejde, der stilles til rådighed af de frivillige foreninger eller sekretariatet.

Det er udvalgets hensigt, at institutionerne administrativt belastes mindst muligt. En praktisk tilrettelæggelse af modellen for implementering af institutionernes forpligtelser skal være så enkel som muligt. Det betyder blandt andet at kommunikationsveje og vejledninger skal søges simplificerede.

Ad. 1. Institutionerne forpligter sig til at informere alle elever om muligheden for at deltage i et forløb med frivilligt arbejde. Informationen skal som minimum bestå i, at eleverne gøres opmærksom på selve initiativet,

informationskilder, kompetencer, der kan opnås, samt at eleven erhverver et bevis for gennemført forløb.

Ad. 2. Institutionerne forpligter sig til for hver skole at udpege en kontaktperson, der kan fungere som bindeled mellem sekretariatet og den enkelte skole. Kontaktpersonen skal bistå sekretariatet med at formidle materiale ud på institutionerne, herunder eventuel opsætning af plakater og andet materiale. Ligeledes vil kontaktpersonen være forpligtet til at have et overordnet indblik i brug af hjemmesiden for forløb med frivilligt arbejde.

Ad. 3. Institutionerne forpligter sig til at have et link på skolens hjemmeside til sekretariatets hjemmeside. Det er institutionernes pligt at oplyse eleverne om dette link samt brugen heraf. Det er op til institutionen selv i hvilken form og afskygning denne oplysningspligt skal udmøntes.

Ad. 4. Institutionerne forpligtes til at opsætte og gøre materiale tilsendt af sekretariatet tilgængeligt, herunder at rekvirere nyt materiale, når der er behov for dette.

Institutionernes opfyldelse af disse forpligtelser indgår i Undervisningsministeriets almindelige tilsyn med institutionerne.

Læring uden for klasseværelset

Deltagelse i frivilligt arbejde styrker elevens dannelsesproces, idet det giver eleven indblik i samfundet. Derudover bidrager frivilligt arbejde til konkret læring i form af erhvervelsen af nye kompetencer, ny viden mv. Udvalget understreger, at det er vigtigt at formidle til eleverne, at læringsrum ikke kun er begrænset til klasselokalet, men at deltagelse i frivilligt arbejde også bidrager til læring ved at give eleverne mulighed for at afprøve deres viden i nye sammenhænge og inddrage erfaringer og viden fra frivilligt arbejde i undervisningen.

Det er op til den enkelte institution at træffe nærmere beslutning om, hvorvidt de ønsker at anvende flere ressourcer på initiativet. En af måderne, hvorpå institutionerne kan udføre deres informationsforpligtelse, kan være ved, at institutionerne åbner dørene for de frivillige foreninger. Det kan for eksempel være at invitere frivilligkorps mv. til morgensamlinger eller lignende, at afholde informationsdage på institutionerne, at stille et lokale til rådighed, så de frivillige foreninger kan arrangere frivillige aktiviteter for de unge direkte på uddannelsesinstitutionerne eller etablere frivilligkorps på institutionerne.

Uddannelsesinstitutionerne kan for eksempel tænke frivilligt arbejde ind i de foredragsrækker, der normalt indgår i institutionernes tilbud til de unge. Institutionerne kan ligeledes lade initiativet indgå i undervisningen i tilfælde, hvor der er oplagte synergieffekter, eller hvor de studerende kan få et alternativt indblik i et fremtidigt arbejdsområde. Uddannelsesinstitutionerne kan også lade initiativet være udgangspunkt for nye part-

nerskaber mellem den frivillige sektor og skolerne om nye undervisningsinitiativer⁸.

Udvalget opfordrer til, at der i videst muligt omfang arbejdes med at bygge bro mellem uddannelsesinstitutionerne og den frivillige sektor.

Institutioner omfattet af initiativet

Initiativet afgrænses til at omfatte de institutioner, der udbyder kompetencegivende ungdomsuddannelser. Produktionsskoler, efterskoler og højskoler med videre er derfor ikke omfattet af initiativet.

Voksenuddannelsescentrene (VUC) er som udgangspunkt ikke omfattet af initiativet, da de primært udbyder voksenuddannelse i et voksent miljø. Ikke desto mindre er der i dag mange voksenuddannelsescentre, der udbyder toårig hf, hvilket er en ungdomsuddannelse. Udvalget foreslår derfor, at voksenuddannelsescentrene får tilbud om at deltage i initiativet (tilbyde forløb i frivilligt arbejde), selv om institutionerne ikke har deltaget i udvalgsarbejdet.

Fakta om ungdomsuddannelserne

Ungdomsuddannelserne består af de studieforberevende gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne, som er målrettet arbejdsmarkedet, men som også kan give adgang til fortsat uddannelse.

Samlet var der i 2006 148 almengymnasiale uddannelsesinstitutioner fordelt over landet. 117 skoler udbød erhvervsfaglige uddannelser og erhvervsgymnasiale uddannelser. Erhvervsskolerne har mange lokale afdelinger, således at ungdomsuddannelserne er tilgængelige i hele landet.

I 2005 var 236.000 elever i gang med en ungdomsuddannelse. Heraf var 106.500, svarende til 45 %, i gang med en gymnasial uddannelse og 129.500, svarende til 55 %, i gang med en erhvervsfaglig uddannelse.

I 2005 var der sammenlagt 72.700 elever på de almengymnasiale uddannelser, som udgøres af stx og hf. Heraf valgte langt de fleste (86 %) stx, mens 14 % valgte hf.

De erhvervsgymnasiale uddannelser, som består af hhx og htx, tegnede sig i 2005 for 33.800 elever. Størstedelen (72 %) læste hhx, mens godt en fjerdedel læste htx.

På de almengymnasiale uddannelser er der markant flere kvinder end mænd, mens der på de erhvervsgymnasiale og specielt de erhvervsfaglige uddannelser er en overvægt af mænd.

Finansiering

Som en del af det afsatte beløb på finansloven afsættes midler til uddannelsesinstitutionerne til håndtering af informationsforpligtigheden.⁹

⁸ Et eksempel er projektet globale gymnasier, hvor fire gymnasier i samarbejde med Mellempfolkeligt Samvirke, Operation Dagsværk samt en række eksterne parter over fire år vil afprøve metoder til at øge elevernes globale udsyn.

⁹ Fordelingsnøglen er endnu ikke udarbejdet, men der vil formentlig blive taget hensyn til antallet af årselever på skolerne.

8. Økonomi

I forbindelse med FL09 blev der på § 15.13.31. afsat i alt 8,4 mio. kr. i 2009 og 8,7 mio. kr. årligt herefter til initiativet. Udvalget anbefaler følgende fordeling af midler, jf. tabel 8.1.

Tabel 8.1 Fordeling af midler

Mio.kr. 2009 pl.	2009	2010	2011
Arbejdstid på institutioner	2,0	4,0	4,0
Landssekretariat central organisering af initiativ (kommunikationskampagne, kontakt til uddannelsesinstitutioner, deltagerbevis m.v.)	3,7	2,5	2,5
Regional organisering	1,8	1,8	1,8
Evaluering	0,4		
Frivilligjob.dk	0,5	0,5	0,5
I alt	8,4	8,8*	8,8*

Mio. kr. 2010 pl.

Udvalget ønsker at fremme projekter, der styrker eller udvikler tilbuddet om et forløb i frivilligt arbejde til alle på ungdomsuddannelserne. Udvalget opfordrer de respektive ministerier til at være opmærksomme på, om der er andre muligheder for at støtte relevante aktiviteter. Herunder f.eks. Indenrigs- og Socialministeriets pulje til udvikling af frivilligt socialt arbejde og Uddannelsespuljen.

9. Kommunikationsstrategi

Da der er tale om et frivilligt tilbud til de unge, vurderer udvalget, at det er afgørende, at der foretages en målrettet kommunikation til de unge, som motiverer de unge til at benytte sig af tilbuddet. Det forudsætter, at kommunikationsstrategien tager højde for målgruppens karakteristika og deres kommunikationskanaler.

Målgruppe

Initiativets målgruppe – de unge på ungdomsuddannelserne – udgør en mangfoldig gruppe, der benytter forskellige og skiftende medier til at indhente information. Samtidig er de unge en ombejlet målgruppe, der modtager kommunikation og information fra mange aktører. Det er derfor en målgruppe, hvis opmærksomhed og interesse, det kan være svært at fange. Kommunikationsstrategien skal derfor være målrettet de unges medievaneer og tage afsæt i de unges lyst til at deltage i frivilligt arbejde.

Udvalget vurderer, at der blandt de studerende inden for de forskellige uddannelsesretninger på ungdomsuddannelserne er forskellige traditioner for at udføre frivilligt arbejde. For eksempel har de studerende på gymnasierne i mange år haft tradition for en årlig frivilligdag i forbindelse med Operation Dagsværk. Disse forskellige traditioner er vigtige at holde sig for øje, når kommunikationskampagnen tilrettelægges.

Kommunikationsbudgettet indgår som en del af bevillingen til landssekretariatet, som udarbejder en kommunikationsstrategi. Strategien skal dels indeholde en lanceringsfase og dels en vedligeholdelsesfase. Der kan eventuelt tilknyttes et eksternt kommunikationsbureau med speciale i målgruppen til udarbejdelse af kommunikationsstrategien.

Kommunikationsplatforme

Udvalget anbefaler, at kommunikationskampagnen opbygges omkring to forskellige kommunikationsplatforme, henholdsvis *face to face* kommunikation og elektronisk kommunikation. Begge kommunikationsplatforme kan med fordel udnytte de frivillige foreningers allerede eksisterende kommunikationsinfrastruktur.

Det er afgørende, at kommunikationskampagner følges op med konkrete tilbud om frivilligforløb for at fastholde de unges interesse. Kommunikationsstrategien bør derfor planlægges i samarbejde med de regionale centre.

Face to Face kommunikation: Frivilligkorps

Den direkte kommunikation – dvs. *face to face* kontakten – udgør den vigtigste del af kommunikationskampagnen, da det er en effektiv måde at komme i kontakt med målgruppen på. Særligt set i lyset af, at unge bliver bedst rekrutteret til frivilligt arbejde ved at blive spurgt personligt, jf. kapitel 3. Et frivilligkorps, bestående af unge der allerede er frivillige, vil derfor være en oplagt mulighed for at komme i kontakt med målgruppen.

Frivilligkorpset kan opsøge de unge på ungdomsuddannelserne og fortælle dem om, hvorfor frivilligt arbejde er både sjovt og interessant. Fordelen er, at frivilligkorpset består af unge, der allerede brænder for frivilligt arbejde, og som kan kommunikere i øjenhøjde med de unge. Således kan frivilligkorpset fremstå som rollemodeller og som ambassadører, som de unge kan identificere sig med og føle sig inspireret af.

Korpset kan eksempelvis tage kontakt til de unge på uddannelsesinstitutionerne via informationsmøder, karavanekampagner og ved morgenmøder. Det kan også være en ide, at korpset medvirker ved arrangementer, som tiltrækker målgruppen som eksempelvis festivaler og lignende. Landssekretariatet kan med fordel etablere partnerskaber med større landsdækkende foreninger som eksempelvis Ungdommens Røde Kors, de politiske ungdomspartier, idrættens organisationer og Operation Dagsværk om at danne korps med repræsentanter fra disse og andre foreninger.

Frivilligkorpsets besøg på uddannelsesinstitutionerne skal tage højde for uddannelsesinstitutionernes årshjul, og det anbefales, at kontakten til uddannelsesinstitutionerne planlægges forud for skoleårets begyndelse. Endvidere er det en forudsætning, at uddannelsesinstitutionerne godkender afholdelse af informationsmøder mv.

Elektronisk kommunikation: Hjemmeside - jobdatabase - nye medier

En anden vigtig grundsten i kommunikationsplatformen er den elektroniske og skriftlige kommunikation.

- **En internetbaseret jobdatabase**

Etableringen af en internetbaseret jobdatabase over frivillige foreninger, der tilbyder forløb i frivilligt arbejde. Databasen indgår som en del af landssekretariatets opgaver. Databasen indgår som en del af landssekretariatets opgaver, men kan forankres hos en anden aktør. Det foreslås, at sekretariatet indgår i en *joint venture* med FriSe om at anvende og udvikle internetportalen Frivilligjob.dk til at formidle kontakt mellem de unge og de lokale frivillige foreninger. Frivilligjob.dk er en brugerplatform, hvor både brugere og frivillige foreninger registrerer sig og møder hinanden. Der er mulighed for at "linke" til andre hjemmesider, så jobbene også annonceres på andre hjemmesider.

- **En hjemmeside**

Landssekretariatet udvikler og vedligeholder en hjemmeside, hvor de frivillige foreninger, de studerende og institutionerne kan finde relevant viden om initiativet. Samtidig kan siden fungere som et interaktivt mødested og informationsudvekslingsforum for de unge eller mellem de unge, de frivillige foreninger og uddannelsesinstitutionerne. Det er afgørende, at hjemmesiden indeholder informationer, aktiviteter eller tilbud, som de unge vil gøre brug af.

- **Kommunikationskampagner**

Landssekretariatet skal igangsætte kommunikationskampagner og materiale, der skal skabe opmærksomhed om initiativet. Kommunikationskampagnerne skal iværksættes via medier, som appellerer til målgruppen af unge.

Endvidere anbefaler udvalget, at nyere sociale og interaktive medier som *facebook*, *twitter* og sms'en overvejes som mulige kommunikationskanaler, der – særligt i initiativets opstarts- og lanceringsfase – kan være relevante at benytte for at gøre de unge opmærksomme på initiativet.

Derudover spiller uddannelsesinstitutionerne en vigtig rolle i at formidle initiativet overfor de studerende. Uddannelsesinstitutionernes rolle er beskrevet i afsnit 7.

10. Deltagerbevis

Undersøgelser viser, at de unge i høj grad er involveret i frivilligt arbejde ud fra personlige motiver. Det er derfor vigtigt, at de unge føler, at deres deltagelse i et forløb i frivilligt arbejde anerkendes. Dette er i tråd med intentionerne i regeringens redegørelse om realkompetencer, der lægger op til, at disse medtænkes i alle dele af uddannelsessystemet samt at frivilligt arbejde skal tillægges værdi ved offentlig ansættelse. På den-

ne baggrund anbefaler udvalget, at deltagelse i et frivilligt forløb anerkendes med et deltagerbevis, der bekræfter, at den unge har deltaget i et frivilligforløb.

Validering og udstedelse af deltagerbeviset

Udvalget anbefaler, at deltagerbeviset udarbejdes som et standardbevis, som de frivillige foreninger kan hente og udfylde elektronisk på Landssekretariatets hjemmeside. Det er den ansvarlige i den frivillige forening, der udfylder og underskriver deltagerbeviset sammen med den unge. Udstedelse af deltagerbeviset registreres desuden elektronisk af landssekretariatet til brug for evaluering af initiativet.

For at validere deltagerbeviset, vil der som en del af skabelonen være påført en godkendelse af initiativet fra de relevante ministerier. Der vil eventuelt kunne påføres eksamensbeviset en generel henvisning til, at eleven har modtaget et tilbud om forløb i frivilligt arbejde, samt at eleven har mulighed for at vedlægge et separat deltagerbevis for gennemført forløb.

11. Forsikring

Eftersom forløbet foregår i den unges fritid og derved udenfor skoletid, bør den unge og de frivillige foreninger sikre sig, at de nødvendige forsikringer er tegnet.

Indenfor det sociale området vil frivillige normalt ikke være omfattet af foreningens eller organisationens arbejdsskade- eller erhvervsansvarsforsikring, idet relationen til foreningen ikke betragtes som et ansættelsesforhold. I forhold til andre forsikringer som f.eks. ulykke- eller ansvarsforsikring bør den frivillige forening eller organisation altid gøre den frivillige opmærksom på, hvilke forsikringer foreningen eller organisationen har tegnet og på, hvilke den frivillige selv bør tegne.

I mange tilfælde, vil det dog ikke være nødvendigt for den unge at tegne særlige forsikringer, da den unge ofte vil være omfattet af familiens almindelige familie- og ulykkesforsikring.

Der henvises til Center for Frivilligt Socialt Arbejdes hjemmeside for yderligere informationer om forsikring af frivillige: www.frivillighed.dk.

I forhold til idrætsområdet er alle idrætsforeninger, som er medlem af enten Danske Gymnastik- & Idrætsforeninger (DGI) eller Danmarks Idræts-Forbund (DIF) dækket af en kollektiv forsikring, som bl.a. indeholder en arbejdsskadeforsikring for foreningens frivillige ledere og trænere, og en ansvarsforsikring, som dækker et evt. erstatningsansvar, som foreningen kan pådrage sig i forbindelse med sin virksomhed.

Læs mere om Idrættens forsikringer på:

[http://www.dgi.dk/Forening/raadgivningen/videnbank/Styr_paa_foreningens_forsikringer_\[a16614\].aspx](http://www.dgi.dk/Forening/raadgivningen/videnbank/Styr_paa_foreningens_forsikringer_[a16614].aspx)

http://www.willis.dk/enet/idraettensforsikringer/html/faelles_forsikringer.html

12. Evaluering

En vigtig del af initiativet er at vurdere, om det har den ønskede effekt. Udgangspunktet for en sådan vurdering er at afdække indfrielsen af de tre målsætninger, som er opstillet af udvalget jf. afsnit 2. Disse er:

4. At de unge kender til og benytter sig af tilbuddet om et forløb med frivilligt arbejde.
5. At de unge tilkendegiver, at forløbene har øget deres kendskab til det frivillige arbejde, og at de unge har erhvervet sig personlige og/eller faglige kompetencer¹⁰.
6. At de frivillige foreninger på længere sigt får øget rekrutteringen og kontakten til målgruppen af unge samt oplever en stigning i antallet af unge, der udfører frivilligt arbejde.

Efter initiativets implementering indsamles data for første års resultater, og datasættet anvendes som *baseline* for evalueringen. Initiativets tre målsætninger kvantificeres af følgegruppen på baggrund af første års *baseline*. De kvantificerbare målsætninger fastlægges ud fra princippet om, at der skal ske en stigning indenfor de tre målsætninger i forhold til *baseline*.

Metode til evaluering

Initiativets to første målsætninger evalueres igennem en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, mens tredje målsætning evalueres ved hjælp af en kvalitativ undersøgelse. Tilsammen udgør de to undersøgelser en samlet evaluering af initiativet.

Den kvantitative undersøgelse

Landssekretariatet foretager en elektronisk registrering af diplomer for gennemførelse af forløb i frivilligt arbejde. Registreringen giver mulighed for at få et statisk indblik i hvor mange unge på ungdomsuddannelserne, der benytter sig af tilbuddet og således også, i hvilket omfang initiativets første målsætning er indfriet.

Derudover foretages en systematisk stikprøve blandt de unge, der har deltaget i et forløb i frivilligt arbejde. Stikprøven foretages som et elektronisk spørgeskema online til de unge. Spørgeskemaet udfyldes i forbindelse med udstedelse af diplommet for deltagelse i forløbet. Ved at kombinere stikprøveundersøgelsen med udstedelse af diplommet bliver det muligt at komme i direkte kontakt med målgruppen.

Det elektroniske spørgeskema skal indeholde en række spørgsmål, der kan belyse, om de unge har opnået et større indblik i frivilligt arbejde og erhvervet sig personlige og/eller faglige kompetencer ved at deltage i forløbene. Spørgeskemaet kan eventuelt suppleres med enkelte fokus-gruppe-interviews med de unge, som mere dybdegående kan afdække de

¹⁰ Dette forudsætter, at det frivillige arbejde har givet mulighed for kompetencegivende arbejde – eksempelvis organisatorisk indsigt, projektledelse og konkret udførelse af faglige opgaver.

unges vurdering og udbytte af initiativet og således også, i hvilket omfang initiativets anden målsætning er indfriet.

Den kvalitative undersøgelse

Hensigten med den kvalitative undersøgelse er at afdække, om de frivillige foreninger generelt har oplevet en bedre kontakt og rekruttering af unge som følge af forløbene, som er initiativets tredje ambition. Undersøgelsen består af en række interviews med et repræsentativt udpluk af de frivillige foreninger. Det kan bl.a. bestå af en opfølgning i forhold til et udpluk af de foreninger, der har arrangeret forløb for unge.

Herudover forventes det, at de unge og de frivillige foreninger har en selvstændig interesse i at samle op på og evaluere det enkelte forløb sammen. Udvalget foreslår, at der udarbejdes et evalueringsskema til brug for en evalueringssamtale lokalt.

Appendiks I: Internationale erfaringer – Canada som case

Udvalget har i forbindelse med udarbejdelsen af ovenstående anbefalinger og principper for initiativets udmøntning ladet sig inspirere af de vellykkede canadiske erfaringer på området. Mange canadiske provinser har valgt at lade frivilligt arbejde indgå som en obligatorisk del af ungdomsuddannelserne. Dette gælder blandt andet for provinsen Ontario. Endvidere tilbyder mange canadiske universiteter frivillighedsforløb som fag, som de studerende kan tage som en del af deres bachelor- eller kandidatgrad. Frivilligt arbejde er således på skoleskemaet på mange uddannelsesniveauer i det canadiske skolesystem.

I nedenstående gives to eksempler på, hvordan frivilligt arbejde er en integreret del af undervisningen i hele det canadiske uddannelsessystem – både på ungdomsuddannelserne og på de videregående uddannelser.

Frivilligt arbejde på skoleskemaet Ontario

Siden september 1999 har det at lave frivilligt arbejde været obligatorisk for at bestå en ungdomsuddannelse¹¹ i den canadiske provins Ontario. Formålet med at sætte frivilligt arbejde på skoleskemaet er at give eleverne en forståelse af, hvilken betydning deres aktive deltagelse i frivilligt arbejde kan have for samfundets sammenhængskraft.

Eleverne er pålagt at udføre 40 timers frivilligt arbejde i løbet af deres studieforløb. Der er intet krav til antallet af aktiviteter, så længe aktiviteterne i alt udgør 40 timers frivilligt arbejde. De unges frivillige involvering kan antage mange forskellige former og foregå i en bred vifte af organisationer lige fra non-profit-organisationer til offentlige institutioner og private virksomheder.

Hver enkelt skole er ansvarlig for at udvikle en liste over godkendte organisationer, hvor eleverne kan lave frivilligt arbejde. De kan dog også anvende den liste af godkendte organisationer og foreninger, som Undervisningsministeriet i Ontario har udarbejdet. Eleverne har desuden mulighed for at komme med egne forslag, som godkendes individuelt af den ansvarlige koordinator for forløbene.

Det pålægges de enkelte skoler i Ontario at sikre, at eleverne udfylder et skema med både deres planlagte og gennemførte frivillige aktiviteter. Det er den ansvarlige koordinator på skolen, som bestemmer, om elevens frivillige indsats kan godkendes og anføres som ”bestået” på karakterbladet. Dog er det en forudsætning, at den organisation, hvor den pågældende elev har udført frivilligt arbejde, forinden har bekræftet den frivillige aktivitets tilfredsstillende fuldførelse. Skolen skal have en for-

¹¹ ”Secondary School Diploma” tilsvarende 10., 11. og 12. klassestrin i det danske skolesystem.

sikring, som fuldt dækker eleverne i forbindelse med deres frivillige arbejde.

For mere viden se: <http://www.edu.gov.on.ca/extra/eng/ppm/124a.html>

Frivilligt arbejde som del af universitetsuddannelse

Mange canadiske universiteter udbyder frivilligt arbejde som en del af deres universitetsprogrammer. Forløbene er typisk arrangerede af organisationer, der er specialiserede i at udbyde frivilligforløb for universitetsstuderende. Canadian Alliance for Community Service-Learning (CSL) er et eksempel på en sådan organisation, der samarbejder med universiteterne i hele Canada om etableringen af frivillighedsforløb for studerende, undervisere og andre personer med tilknytning til universiteterne. CSL integrerer frivilligt arbejde med målrettede læringsaktiviteter.

Ideen med at anerkende frivilligt arbejde som en del af en universitetsuddannelse, er blandt andet, at de studerende skal lære at forbinde deres teoretiske studier med erfaringer uden for undervisningslokalet. De studerende lærer om social ansvarlighed, bliver bedre til at tænke innovativt og får styrket deres lederevner. En sidegevinst for det canadiske samfund er, at de studerende møder og hjælper andre samfundsgrupper og opnår en større tilknytning til civilsamfundet, hvilket kan være med til at styrke sammenhængskraften i samfundet.

For mere viden se: <http://www.communityservicelearning.ca/en/>